

RINKEBY – KISTA
STADSDELSFÖRVALTNING
SOCIAL OMSORG

SLUTRAPPORT
Säkrare Pappor

Projekt Säkrare Pappor

SLUTRAPPORT

Projekt
Säkrare pappor
Förvaltning/avdelning
Rinkeby – Kista Stadsdelsförvaltning

Författare
Projektledare Ulrika Sandberg
2012-02-28

Dnr
500-309-2009
Sida
1 (14)
Lilla ratten

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
1.1	Mål och avgränsningar	3
1.1.1	Effektmål	3
1.1.2	Projekt mål	4
1.1.3	Projektbeskrivning	5
1.1.4	Avgränsningar	6
2.	Resultat	7
2.1	Måluppfyllelse	7
2.1.1	Effektmål	7
2.1.2	Projekt mål	8
2.2	Tidsplan	11
2.3	Projektbudget	11
3.	Arbetssätt	11
3.1	Projektorganisation	11
3.2	Metoder och verktyg	11
4.	Övriga erfarenheter	12
4.1	Programmet Caring Dads	12
4.2	Rutin för hur insatsen ska beviljas i förvaltningen	12
4.3	Projektorganisation	13
4.4	Förankring	13
4.5	Utbildningsinsatser	13
4.6	Resurshantering	13
4.7	Arbetssätt i projektet	13

1. INLEDNING

Sedan 2003 arbetar förvaltningen med att erbjuda insatser till kvinnor som utsatts för hot och våld av en närstående partner. Män som utövar våld i nära relation har sedan start erbjudits samtalsstöd (enligt VASKA – modellen) för att upphöra med sitt våldsamma beteende. Arbetet har sedan utvecklats från att innefatta stöd till den våldsutsatta kvinnan och hennes partner till att även inkludera deras barn.

Kvinnor som utsätts för hot eller våld i nära relation erbjuds i dag skydds- och stödinsatser inom *Kvinnofridsteamets* ramar och barn erbjuds kris- och stödsamtal inom *Barnets Rum*, som vänder sig till målgruppen barn som upplevt våld.

För att utveckla arbetet med de våldsutövande papporna ansökte förvaltningen om projektmedel hos Länsstyrelsen för att införa det kanadensiska manualbaserade behandlingsprogrammet ”*Caring Dads*” i förvaltningen. Programmet riktar sig specifikt till pappor som använt sig av våld mot barnet och/eller mot barnets mamma. Programmets huvudsyfte är att reducera risk för upprepning av våld samt främja förändring hos papporna. Utgångspunkten är barns och mammors säkerhet. Länsstyrelsen beviljade 1 oktober 2009 projektmedel ur anslaget *Utvecklingsmedel till kvinnojoursverksamhet 2009*¹.

Projektet löpte under två år - 2010-2011 – och utgjordes av tre huvudinriktningar: 1) gruppverksamhet, 2) utarbeta samt utveckla innehåll och rutiner för dokumentation och uppföljning: 3) utvärdering.

1.1 Mål och avgränsningar

1.1.1 Effektmål

Säkrare Pappor är ett projekt vars effektmål har varit:

- Den upplevda säkerheten ska ha ökat hos de barn och mammor vars partner/pappa har fullföljt programmet *Caring Dads*.

¹ Beslut, beteckning 704-09-40657, diariernr 500-309-2009

- Risken för upprepning av våld mot barn och/eller mot barnens mammor ska ha minskat hos de pappor som fullföljt programmet *Caring Dads*.
- Pappor som använt våld mot barn och/eller mot barnens mammor och fullföljt programmet *Caring Dads* ska uppvisa ett mer barnfokuserat föräldraskap.
- De riktade insatserna till pappor som använt våld mot barn och/eller barnens mammor ska bidra till att minska antalet placeringar av mammor och barn i skyddat boende och därmed ge minskade placeringskostnader.

1.1.2 Projekt mål

Projekt målen har varit:

- Framtagande av implementeringsdokument inkluderande mallar för:
 - **riktlinjer och rutiner**; fastställande av hur handläggningen ska gå till i de ärenden där våldsutövande pappor aktualiseras samt hur remisser mellan utredande socialsekreterare och utförarna ska gå till.
 - **målgrupp och urval**; fastställande av vilka våldsutövande pappor som ska ingå i projektet
 - **sekretesshantering och dokumentation**; fastställande hur handläggningen av dessa ärenden ska dokumenteras och vilken sekretess som ska gälla samt hur informationsutbytet mellan programmet *Caring Dads* och mammakontakten ska gå till.
- Samtliga pappor som utövat våld mot barn och/eller mot barnens mammor och som aktualiseras inom social omsorg ska efter bedömning om lämplighet erbjudas deltagande i programmet *Caring Dads*.
- Projektet ska utveckla metoder för att motivera pappor som utövat våld mot barn och/eller mot barnens mammor att ta emot och fullfölja lämplig insats.
- Pappor som utövar våld mot barn och/eller mot barnens mammor men som inte ingår i målgruppen (pappor som inte ingår i målgruppen är; pappor som har ett pågående missbruk, har en allvarlig psykisk störning eller som har utsatt barn för sexuella övergrepp) ska uppmärksammas och erbjudas annan lämplig insats.
- Projektet ska bidra till att en rutin införs, inom ramen för barnavårdsutredningar, där en säkerhetsplanering görs tillsammans med de

våldsutövande papporna oavsett om pappan deltar i programmet *Caring Dads* eller ej.

1.1.3 Projektbeskrivning

Beställarens projektdirektiv var följande:

- Införa det kanadensiska manualbaserade påverkansprogrammet *Caring Dads* i förvaltningen.

Projektet har löpt under två år - 2010-2011 – och utgjordes av tre huvudinriktningar:

1) **Gruppverksamhet:**

Projektet ska efter bedömning om lämplighet erbjuda pappor som använt våld mot barn och/eller barnens mammor gruppverksamhet i form av det 17 veckor långa kanadensiska programmet *Caring Dads*. För de pappor som exempelvis inte har tillräckliga språkkunskaper för att delta i gruppverksamhet ska projektet ha möjlighet att erbjuda individuellt anpassad verksamhet med samma innehåll. Inom ramen för grupprogrammet för pappor ska även en säkerhetsinriktad så kallad mammakontaktsmodell utformas och erbjudas som en förutsättning för pappans medverkan.

För att uppnå en fungerande gruppverksamhet behöver gruppledare samt mammakontaktrepresentanter identifieras och utbildas. Projektet avser skapa projektgrupp med fyra gruppledare som utbildas och handleds för att hålla gruppverksamhet för pappor. Mammakontaktrepresentanter identifieras och knyts till projektet och blir en viktig säkerhetsreferens.

2) **Utarbeta samt utveckla innehåll och rutiner för dokumentation och uppföljning:**

Projektet ska arbeta fram adekvata bedömningsdokument för deltagande i program för pappor ur målgruppen; genomförande och dokumentation av riskbedömningar, matchning av klienter till gruppverksamhet, dokumentation av gruppverksamhet samt mammakontakt, överlämning av information, riktlinjer med mera. Projektet ska i samråd med

Socialstyrelsen använda validerade för- och eftertester för att mäta pappors förändringsbenägenhet samt hur de uppfattar den erbjudna insatsen. För att uppnå ovanstående behöver nyckelpersoner inom förvaltningen knytas till projektgruppen. Dessa ska tillsammans med projektledningen utarbeta dokument och riktlinjer för hur verksamheten är tänkt att fungera i stadsdelen.

3) Utvärdering:

Att en utvärdering av implementeringen av projektet genomförs i stadsdelen är angeläget inför beslut om fortsättning i ordinarie verksamhet. En övrig aspekt att söka svar på kan vara om det riktade programmet *Caring Dads* kan erbjudas i stadsdelen samt om insatsen upplevs riskreducerande av våldsutsatta barn och mammor samt av våldsutövande pappor.

1.1.4 Avgränsningar

I projektplanen gjordes följande avgränsningar:

- Pappor som efter bedömning är aktuella för gruppverksamhet behöver ha någon form av löpande kontakt med barnen. Projektet avser inte att erbjuda programmet som ett krav för att kontakt ska etableras med barnen. Anledningen är att löpande veckovisa övningar presenteras under programmets gång där kontakt med barnen förutsätts.
- Projektet kommer av säkerhetsskäl endast att erbjuda pappor som har barn aktuella i stadsdelen deltagande i programmet. Detta för att kunna säkerställa barnens behov av skydd och stöd under insatsens gång. Vid eventuella avsteg från rutinen behöver en sammantagen bedömning göras och beslut tas i samråd med ansvarig chef för verksamheten.
- Pappor som utövar våld mot barn och/eller mot barnens mammor och som har ett pågående missbruk, och/eller har en allvarlig psykisk störning, och/eller som har utsatt barn för sexuella övergrepp kommer inte att erbjudas programmet.
- Under projekttiden kommer endast social omsorg inom Rinkeby - Kista Stadsdelsförvaltning att omfattas av aktiviteter.
- Statistiskt säkerställd utvärdering om det erbjudna grupprogrammet leder till att pappors våldsutövning minskar är inte möjligt att utvärdera inom ramen för

projektet. Dock kan Socialstyrelsens anvisade för- och eftertester användas för att möjliggöra en senare utvärdering av programmets effekter.

2. RESULTAT

2.1 Måluppfyllelse

2.1.1 Effektmål

Den långsiktiga nyttan/effekten med programmet *Caring Dads* kan inte mätas inom ramen för projektet men projektet föreslår att beställaren följer upp effekten om ett ca ett år för att se om den blivit den avsedda. För att kunna mäta förändring hos papporna som erbjuds och fullföljer programmet *Caring Dads*, kan beställaren använda sig av projektets framtagna mätinstrument för uppföljning.

Den förändring vi vill mäta är om programmet verkar riskreducerande och om papporna uppvisar ett mer barnfokuserat föräldraskap. Vi vill även ta reda på om mammorna och barnet uttrycker en tryggare tillvaro efter det att papporna deltagit i programmet.

Mätningarna bör riktas till alla tre parter d.v.s. till pappan, mamman och barnet.

Detta bör göras vid 3 mättillfällen. Första gången innan pappan går in i programmet, andra gången i samband med avslutat deltagande i programmet och tredje gången efter 6 månader.

Nedan följer projektets förslag på mätinstrument (självskattningsformulär). Alla mätinstrument ska ställas till alla parter vid alla tre mättillfällen (M1: innan pappas deltagande i programmet, M2: efter avslutat deltagande i programmet, M3: efter 6 månader) förutom självskattningsformuläret *Nöjdhet med programmet Caring Dads*, ställs endast vid ett tillfälle efter avslutat program.

Till papporna:

- 1) *Pappors upplevelse av konflikt/våld och barnets upplevelse av trygghet,*
- 2) *Pappors beskrivning av sitt föräldraskap,* 3) *Nöjdhet med programmet Caring Dads.*

Till mammorna:

- 5) *Mammors upplevelse av konflikt/våld och barnets upplevelse av trygghet.*

Till barnen:

Frågor till barnen har inte tagits fram inom projektets ramar. Förvaltningen har valt att invänta Socialstyrelsens utprövning av standardiserade bedömningsinstrument riktad till barn.

2.1.2 Projekt mål

Projektmålen 3 huvudinriktningar har uppnåtts.

Gruppverksamhet;

Fyra gruppleddare/utförare har identifierats och erbjudits en intern 3 dagarsutbildning i det manualbaserade behandlingsprogrammet ”Caring Dads”. Grundarna till programmet Katreena Scott och Tim Kelly från Kanada bjöds in till Sverige för att hålla i utbildningen. Gruppleddarna har även fått metodhandledning veckovis samt extern handledning under projekttiden. Två mammakontakter har även identifierats och knutits till programmet.

Utförarna har även tagit emot pappor för deltagande i programmet under projekttiden. Mammakontakter har också tagits under projekttiden. Enligt volymuppföljning av målgruppen är resultaten som följer:

- Antal identifierade pappor ur målgruppen på Barnenheten: 29 st.
- Antal som erbjudits programmet men tackat nej: ca 12 st.

- Antal identifierade pappor ur målgruppen på Ungdomsenheten: 24 st.
- Antal som erbjudits programmet men tackat nej: 10 st.

Orsak till att pappan tackat nej till programmet: *vill inte erkänner våld, ej motiverad, avlidit, vill ej ha kontakt, vill inte ta emot stöd, ej motiverad, vill ej gå i grupp mm.*

Orsak till att pappan ej erbjudits programmet: *ej bedömts lämplig på grund av psykisk ohälsa eller missbruk, erbjudits annan insats, pappan suttit frihetsberövad, handläggaren trott att pappan kan erbjudas programmet individuellt med tolk.*

- Antal pappor som påbörjat programmet men hoppat av: 5 st.

Orsak till avhopp: *fast i hemlandet, tidsbrist, dödsfall/sjukdom i familjen, gruppen upplöste mm.*

- Antal pappor som deltagit och fullföljt programmets 17 sessioner:
 - 1 st. (individuellt)
 - 2 st. (grupp) pågår. Beräknat avslut 01-2012.
 - 3 st. har påbörjat grupp 01-2012
- Antal mammakontakter: 6 st. (13 telefonsamtal och 1 besök)

Behandlingsprogrammet *Caring Dads* kommer att fortsätta erbjudas pappor som utövat våld i nära relation även efter projektiden. Organisatoriskt tillhör programmet Familjeteamets verksamhet och erbjuds inom ramen för förvaltningens öppenvård via remisser från barn- och ungdomsenheterna. Programmet kommer att erbjudas både i grupp och individuellt.

Utarbeta samt utveckla innehåll och rutiner för dokumentation och uppföljning:

Följande implementeringsdokument har projektet tagit fram (dokumenten finns att hitta inom social omsorgs nätverksmapp Säkrare Pappor; SD 004228. De finns även som bilagor till dokumentet *Caring Dads* – öppenvårdsinsats för pappor med våldsproblematik):

1. *Caring Dads* (för remittenter)
2. Klientbroschyr *Caring Dads*
3. Självskattningsformulär för uppföljning inkluderande följande dokument:
 - *Pappors upplevelse av konflikt/våld och barnets upplevelse av trygghet,*
 - *Pappors beskrivning av sitt föräldraskap*
 - *Nöjdhet med programmet Caring Dads.*
 - *Mammors upplevelse av konflikt/våld och barnets upplevelse av trygghet.*
4. Säkerhetsfrågor för socialsekreterare
5. Intagningsformulär
6. Kontrakt för deltagande i programmet *Caring Dads*
7. *Caring Dads* – öppenvårdsinsats för pappor med våldsproblematik
8. Processmodell gällande handläggnings- och genomförandeprocessen.

Utvärdering:

En utvärdering av projektet har genomförts av en extern utvärderare; Hugo Stranz, fil dok, Institutionen för socialt arbete, Stockholm Universitet. (*Att arbeta med fäder som utövar våld – en implementeringsstudie av programmet Säkrare Pappor/Caring Dads i Rinkeby-Kista SDF, 2011*).

Utvärderingen har belyst implementeringen av programmet *Caring Dads*. Fokus har riktats mot förutsättningar för en programtrofast implementering, vilket bl a innebär att vikt har lagts vid olika aspekter av professionalitetsgrad på socialarbetarnivå, uppfattningar om, och praktiskt arbete med, Säkrare Pappor/*Caring Dads*, samt tillhandahållna utbildnings- och samordningsinsatser.

Det empiriska materialet utgörs av sex semistrukturerade kvalitativa intervjuer med professionellt verksamma i Rinkeby-Kista SDF.

Av resultaten framgår sammanfattningsvis att:

- Intervjupersonerna har en relativt hög *professionalitetsgrad*.
- Intervjupersonernas syn på *det sociala arbetets grundläggande innehåll* är snarlik.
- Uppfattningarna vad gäller problemområdet *våld i nära relationer* är relativt likartade.
- Intervjupersonerna är genomgående positivt inställda till *Säkrare Pappor/Caring Dads*.
- Intervjumaterialet visar därtill på en rad skillnader i hur intervjupersonerna ser på programmet och dess syfte. För det första har rekryterarna en bredare ingång till programmet, där odefinierade relationsproblem kan utgöra tillräcklig grund för remittering. Behandlarna är mer fokuserade på förekomsten av någon form av explicit våld. För det andra avviker uppfattningarna om graden av framgång i det rekryterande arbetet mellan behandlare och rekryterare. Behandlarna beskriver en situation som präglats av tröghet, medan rekryterarna påtalar att de rekryterat de klienter de uppfattat passat för programmet.
- Utbildningsinsatserna och samordningen av *Säkrare Pappor/Caring Dads*-programmet framstår på det hela taget som otillräckliga.
- Det finns en god grogrund för implementering av *Caring Dads* i förvaltningen då förvaltningen aktivt arbetat med problematik som avser våld i nära relationer under närmare tio år. Man har därtill en utbyggd och etablerad organisation med avseende på detta.
- Insatsen (själva programmet) är tekniskt sett mycket enkel insats vilket ökar implementeringsmöjligheterna.

2.2 Tidsplan

Under projektets gång har en tids- och aktivitetsplan utarbetats och kontinuerligt uppdaterats. Projektet har hållit sig inom tidsramarna (2 år, 2010-2011) och det har inte behövts någon förlängning av projekttiden.

2.3 Projektbudget

Projektets initiala budget om 800 000 SEK har hållits. Budgeten har fördelats enligt nedan.

Kostnader		
Personal (inkl sociala avgifter)	Projektledare 50 % Metodutvecklare 20 %	646 000
Insatser	Handledning	27 600
Lokalhyra		
Inventarier		
Administration		
Utvärdering	Utvärderare	80 000
Övrigt	Utbildning, deltagande i konferens samt omkostnader vid möten.	46 400
	Summa kostnader	800 000

3. ARBETSSÄTT

3.1 Projektorganisation

Projektorganisation har bestått av beställare, styrgrupp, projektledare, referensgrupp, 2 projektgrupper (utförargrupp och implementeringsgrupp). Samarbetsklimatet inom projektet har varit gott och präglats av en positiv anda. Bemanningen i projektet gick enligt plan och det har varit ett mycket litet bortfall under projekttiden.

3.2 Metoder och verktyg

Projektarbetet har bedrivits enligt Stockholms Stads projektstyrningsverktyg "Lilla Ratten" och har följt given struktur. Projektgrupperna har rapporterat till projektledning i form av statusrapporter (1 ggr/mån) och projektledning har rapporterat till styrgrupp i form av lägesrapporter (var 6:e vecka). Utförargruppen har träffats på veckobasis och Implementeringsgruppen har träffats 1 ggr/månaden. Projektplan, tids- och aktivitetsplan och kommunikationsplan har legat till grund för hela projektarbetet. Samtliga möten har protokollförts.

4. ÖVRIGA ERFARENHETER

4.1 Programmet *Caring Dads*

Styrkor med programmet *Caring Dads* är att det har varit lätt att använda. Manualen är pedagogiskt upplagd och övningarna är väldigt användbara. Sessionerna följer en given struktur vilket har varit bra. Utförarna är väldigt nöjda med manualen och anser att det finns flera målgrupper som skulle kunna tillgodose sig innehållet, exempelvis mammor som utövar våld i nära relation. Framgångsrikt att först blocket är inriktat på motivation och att få papporna att vilja stanna kvar och titta på sitt föräldraskap.

Svagheter med programmet är att det exkluderar en stordel ur målgruppen (*ej för män som inte är pappor, ej allvarligt missbruk, ej psykiskt, störning, ej sexuella övergrepp, ej de som inte har kontakt med barnet/en*). Detta innebär att beställaren behöver diskutera vidare hur de ska möta upp andra pappor som inte är lämpliga för programmet *Caring Dads*.

4.2 Rutin för hur insatsen ska beviljas i förvaltningen

Tillvägagångssättet kring hur insatsen ska beviljas inom förvaltningen har följt gängse rutin för hur övriga öppenvårdsinsatser beviljas, vilket förenklat tillvägagångssättet vid remittering (BBIC - struktur med uppdragsblankett, genomförandeplan samt vårdplan). Tillvägagångssättet finns beskrivet i *Caring – Dads en öppenvårdsinsats för pappor med våldsproblematik*. Dokumentet kommer att finnas tillgängligt för personal och chefer på förvaltningens intranät för att rutinen enkelt ska gå att hitta. Beställaren behöver dock avsätta ytterligare tid för att dokumentet ska förankras hos berörd personal.

4.3 Projektorganisation

En styrka i projektet har varit att projektorganisationen har bestått av representanter från alla enheter inom verksamhetsområdet social omsorg, vilket bidragit till att alla enheter har varit delaktiga i projektprocessen. En nackdel är att de biträdande enhetscheferna blev involverade sent i processen och har heller inte ingått i projektorganisationen.

4.4 Förankring

När det gäller förankring i organisationen hade det behövts fler möten mellan framförallt de mest berörda medarbetarna så som remitterter och utförare för att överbrygga missförstånd och förtydliga rutinerna kring remittering av pappor. Kommunikationsplanen har hjälpt till i förankringsprocessen då information om projektet nått ut till medarbetarna via intranätet, nyhetsbrev och via möten.

4.5 Utbildningsinsatser

Under projektiden har medarbetarna erbjudits 3 utbildningsinsatser, 2 riktade till all personal inom social omsorg och 1 för till en mindre grupp. Fler utbildningsinsatser riktade till de viktigaste målgrupperna d.v.s. remitterter och utförare hade också varit önskvärt för att få en bättre samsyn runt målgruppen och förståelse av problemområdet våld i nära relationer.

4.6 Resurshantering

Konflikt mellan linje och projekt har funnits när det gäller prioritering av projektet kontra andra uppdrag som förvaltningen har haft vilket är normalt när det gäller projekt kontra ordinarie verksamhet. I det stora hela har den tid som styrgruppen sanktionerat för projektmedlemmarna varit tillräckligt.

4.7 Arbetsätt i projektet

Projektet har bedrivits utifrån ett projektstyrningsverktyg, vilket har bidragit till tydlighet och genomlysning av projektarbetet. Tydliga beslutspunkter, protokoll och minnesanteckningar har funnits vilket hjälpt att bedriva projektet framåt. Projektmedlemmarnas roller och ansvar har också varit tydligt definierade.

Genom att tidigt definiera projektets effekt- och projektmål samt avgränsningar har projektarbetet blivit mer effektivt när det kommer till resurshantering och vilka aktiviteter som ingått för att bäst uppnå måluppfyllelse.